

242
R
A. F. I.
DECAS

THESIVM THEO-
LOGICARVM
SELECTARVM,

Quam

*Approbante Veneranda Facultate Theologica in Regia ad
Auram Academia,*

Sub MODERAMINE

Summe Reuerendi atque Celeberrimi

DN. DOCT. ANDREAE
BERGII,

Sacrae Theol. Profess. Primar. & Archi. Praepos.
Aboëns.

Publico Bonorum examini submittit

Auctor

DANIEL IDMAN,

Satacundensis.

Ad Diem D. V. XXI. April. in Aud. Maximo
Anno MDCCXLIV.

ABOAE,

Excud. JOH. KIEMPE, Reg. Acad. Typogr.

I. N. J.

Th. I.

Majestatis, siue summi imperii, origo, bene omnino a DEO deriuatur; quia respublicae, ad humani generis conseruationem necessariae, sine summo imperio sibi non constant. Hinc imperiorum introductio, seu rerum publicarum constitutio recte pro diuino habetur instituto, quemadmodum a *Paulo Rom. XIII, 2.* propter summi Numinis concursum, directionem & approbationem, *ἡ τοῦ Θεοῦ διαταγή*, *DEI ordinatio*, appellatur. Nullum tamen praesidium ex his accedit inueteratae isti de *immediata* a DEO maiestatis origine, opinioni (*); quae, vel ex arcanis dominationis; vel ex praepostero uenerationis in imperantes studio; vel ex male intellectis Sacrae Scripturae dictis & exemplis, subnata esse uidetur.

(*) *Etenim, in vet. Testamento quibusdam immediate collatum fuisse imperium, legimus, ut Mosi, Exod. III, 10. Iosuae, Numer. XXVII, 18. Deuter, III, 28. Immo & Saulis & Dauidis exempla hoc pertinent*

1. Sam. IX, 15 & XVI, 12. *verum haec facere extraordinaria, quae huius loci in censum non veniunt.*

Tb. II.

Grauiterrant *Fanatics*, cum veteriores tum recentiores, qui contendere non verecundantur, magistratum politicum esse effectum irae DEI, & non necessarium in regno gratiae Christi, adeoque abolendum esse & abrogandum. Sed euangelium non tollere politiam, plurimis Sacrae Scripturae testimoniis comprobatum est. conf. *Esa. XLIX, 23, Job. XIX, 11. Tim. III, 1.*

Tb. III.

Summi imperii constitutio vocatur quidem *I. Pet. II 13. ἀποκρίνω κτίσις, humana creatura, (*)* non, quod Diuini Nominis concursus, directionem & approbationem excludat, conf. *Prou. VIII, 15. Dan. II, 32. Sap. VI 4.* Sed, quia in rerum publicarum structura, cuncta pactis seu conventionibus atque decretis hominum peragi, deprehendimus, DEO tamen, ut modo diximus, dirigente & approbante.

(*) *Bene Danica versio explicat: al mennisselig forordning/ eller Stabning/ det er oftrighed/ som er stabt eller forordnet af GUD ved mennisker. JO. REINH. HEDINGER, in den Anmærkingen und Nußanwendungen über das neue Testament b. I.*
hanc

9
hanc dat paraphrasin: Sā wird die Obrigkeit genennet. scil. humana creatura, da sie sonst ihren Amt nach eine göttliche ordnung ist/ Röm. 13 / 1 / 2. theils in ansehung der Persohnen/ die menschen sind; theils der WÄH und anderer WEG, SE/ dieselbe zu ordnen und einzusetzen; theils der ANZ des regierens/ welche durch menschliche form und Gesetze verwaltet Wird.

1b. 17.

Ministerium Ecclesiasticum est peculiaris ordo atque status, in ecclesia necessarius, Rom. X, 14. Eph 17. 11. 15. & a Christo institutus Matth. XXVIII, 18, 19. 20. Marc. XVI 15. Proinde impia est Fanaticorum criminatio, qua illud ordinis Babelici & Sernitutiæ Ægyptiacæ conuictio prosciunt. Illa autem requisita, quae in quouis ministro Euangelico dari debere, contendunt, vero destituuntur fundamento, scilicet;
1:o Vt vocatio & missio illius sit diuina immediata.

Resp. Mediatam vocationem aequae diuinam esse constat ex Act. XX, 28. 1. Tim. IV, 14. Tit. I, 5.

2:o Vt interna sanctitate & vitae pietate sit praeditus.

Resp. Vtique Deus illam suis in ministris requirit, omnesque boni optant, vt pietatis & sanctitatis non fucatae sint studiosi; sed juxta negari nequit, quia Christus omni modo, sine prae-textu, sine veritate, praedicetur, Phil, I, 18.

3:o Vt liber sit & immunis ab omni externa obligatione, ad formam doctrinae & constitutiones ecclesiasticas, ab hominibus praescriptas; sibi que liceat, pro lubitu, aut ex interno spiritus dictamine, alios docere.

Rf: Talis obligatio non est coactio, sed praecautio, turbulentis ingeniis omnem praeccludens occasionem priuatis suis opinionibus ecclesiam inquietandi ac turbandi. Et quod ad ordinationes vel sanctiones ecclesiasticas attinet, in quas *Fanatici* inextinguibili flagrant odio, eo ipso aperte produnt, se esse omnis boni ordinis, cuius tamen DEUS ipse auctor est & nullo non tempore amantissimus, *I. Cor. XIV, 40.* impudentissimos olores, & contra, turpissimae omnia euersturae confusionis indulgentissimos patronos. Mysterium iniquitatis & magisterium ineptiarum *Fanaticismi* in eo latet, ut, omni ordinato externo DEI cultu, quin ipsis diuinitus praescriptis externis gratiae mediis, ordinario ecclesiae ministerio, & quocunque decenti ordine, vna cum vera ex scripturis hausta doctrina, sublatis, ab interno, quem iactant spiritu, cuncta impune agere possint.

4:o Vt ad munus suum recte obeundum, scriptura sacra non opus habeat, nedum institutione humana, sed immediate a DEO illuminetur.

Rf: Immediata, quae olim obtinuit, reuelatio & illuminatio, jam dudum cessauit, vt proinde necessaria sint studia, doctorum institutio, lectio, & meditatione.

ditiones, sine quibus adminiculis Theologiae habitus hodie acquiri nequit. Posse Spiritum Sanctum, ut olim, ita quoque hodie, immediate, hoc est, sine externis mediis efficere Theologos, nemo nostrum unquam iuit inficias; sed a posse, ad velle hoc facere, non valet consequentia. Largimur, Theologiam donum & effectum Spiritus Sancti esse & ab illius gratia dependere, quia lumine verbi quod Theologiae cultor tractat, intellectum illuminat, ut capere possit, quae sunt Spiritus DEI, homini ψυχικά per se imperceptibilia, I. Cor. II. 14. Dat DEUS Spiritum Sanctum se petentibus, at, non in illo, quem nos fingimus, sed in suo, quem ipse posuit, ordine. (*)

(*) *Vid. SAM. SCHELGUIGIUS*, in Syn. Contr. Art. XXVIII. *VALENT. ERNEST. LOESCHERUS* in dem Vollst. Timoth. Verino, p. I. C. IV. & *FRANC. ALB. AEPINVS*, in Mat. Fan Rec. Comp. C. XV.

Th. V.

PER Semen serpentis Gen. III. 15. non satis commode intelligitur peccatum, & prava concupiscentia (*); sed diabolus cum reliqua sua ceterua gehennali.

(*) Quia peccatum in Sacra Scriptura talibus loquendi modis describitur, qui non nisi accidens indicant; hinc inhaerere, adhaerere & adiacere, dicitur, Rom. VII. 21. 23. Sunt nonnulli, qui semen, serpentis,
de

de impiis exponunt, quia Semen nonnunquam in scripturis tantumdem significet, ac mentis, morum & vitae similitudinem, ut Esa, LVII, 3. Math. III. 7. XXIII, 33. Sed his alii opponunt b. l. agi de inimicitia & odio aeterno, quod inter Semen mulieris, & inter diabolum, sed non inter Christum, & impios, quippe quorum seruo vult poenitentiam, locum habet.

1b. VI.

Λόγος πορνείας, Matth. V, 32. non significat rem quamdam, quae foeditate vel aequalis, vel maior sit illicito concubitu, ut illis placet, qui in pluribus diuortii causis conquirendis, magno versantur studio, nam euidenter Matth. XIX, 9. sic explicatur *ἐστὶ μὴ ἐνὶ πορνείᾳ.*

1b. VII.

Homo in Statu gratiae constitutus, ad vitae usque finem in illo perseverare, sibi quae a peccatis proaereticis & mortalibus cauere atque temperare potest, Rom. VI, 12. I. Pet. I, 5. II. Pet. I, 10. (*)
 (*) Qui cum SAM. SCHELGIUGIO, in Syn. contr. Art. XIII. qu. VI aliisque, contrariam tuerentur sententiam, vercor, ut multum sibi permittant variisque incommodis se aliorque exponant, quemadmodum pie ac prudenter monuit JO. FECHTIVS, in Coll. Theol. mlc. Cap. de Peccato in gen. & in sp. qu. X.

1b. VIII.

INter alias haeresium ac schismatum causas, saltem occasiones, fuisse factum & immoderatum emergendi studium, Ecclesiastici nos condocent annales. Sic relatum legimus de *ARIO*, presbytero Alexandrino, Sec. IV. haeretico, quod errores conceperit atque propalauerit, quoniam ipsi in episcopatu praelatus fuerit *ALEXANDER* (*). De *DONATO* creditur, illum schisma excitaturum non fuisse, nisi *COECILIANUS* Diaconus in Episcopum Carthaginensem prae illo euectus fuisset. Vt de *VALENTINO*, aliisque nihil nunc dicamus.

(*) Nonimus *JAC. BANAGIVM*, Histoire de l'Eglise, T. I. p. 80. huius sententiae suo repugnare discursu.

Tb. IX.

INiqua est quorundam eruditorum in D. *ABRAHAM. CALOVIVM* censura, quod opera sua in *Biblia Illustrata* praestita, coelestes veritates prostitu-erit magis quam confirmauerit. (*)

(*) *Largimur*, *CALVOIVM* in hoc opere laudatissimo, *HUG: GROTIO* opposito, non semper & ubique argumentis apodicticis, sed nonnunquam probabilibus, Vet: Testamenti dicta, quae *GROTIVS*, pro sua religionis genio, vel in alienum prorsus sensum detorsit, vel typi duntaxat rationem in eisdem Messiae reliquit, Christo vindicasse; existimamus autem, hoc ipsum *CALOVIO* vitio verti non
B debe-

debere, quia non necessarium est Theologo, ut apodicticis semper utatur argumentis, iudice FECHTIO, in Syll. disp. I. th. VIII & in Lect. th. in Syll. disp. XXI, §. III.

1b. X.

Licer Auctor Sapiientias, Cap. X 7. Lothi uxorem, ἀπιστος υἱὸς ἰσίδελος animae (*) nomine salutauerit, non tamen de salute hujus feminae desperandum esse, existimamus, quippe, quod ad flagrantes Sodomas, contra summi Numinis monitum, respexerit, id ab infirmitate potius, quam malitia, factum fuisse, credimus. (**)

(*) Sic, cum SEBAST. SCHMIDIO vertunt non pauci; Sed, ut nobis videtur, paulo duriuscule, quia ἀπιστος non semper infidelitatem vel incredulitatem notat, sed nonnunquam significat vel prauam, seu infirmam fidem, quae a DEO hominibus tribuitur, vel diffidentiam, ut variis exemplis scripturarii probare studuerunt JO CONRAD, SCHWARTZ in Comment. Crit. & phil Ling. Gr Nou. Foed. Diu. ad voc. ἀπιστος. & CHRIST. STOCKIUS, in Clau. Ling. Sanct. N. T. h. l. Placet igitur uxorem Lothi diffidentem potius quam infidelem appellare, prout Danica versio reddit: vantröc siäl

(**) Conf. GOTTL. WERNSDORFII disp. de salute hominum ipsis in peccatis morte abreptorum §§. XXVI XXVII.